proLékaře.cz | 8.4.2026

Za pani profesorkou MUDr. Adrienou Sakalovou, DrSc.

V septembri 2020 by sa bola dožila krásneho 90-ročného životného jubilea pani prof. MUDr. Adriena Sakalová, DrSc. S hlbokým zármutkom sme 10 dní pred jej narodeninami, 11. septembra 2020 prijali smutnú správu, že životná púť prof. Sakalovej sa po krátkej chorobe skončila. Dovoľte nám rozlúčiť sa touto významnou osobnosťou nielen slovenskej hematológie transfúziológie krátkou pripomienkou jej životnej dráhy.

Pani prof. MUDr. Adriena Sakalová, DrSc. (rod. Benková) sa narodila 21. septembra 1930 v Rišňovciach, okres Hlohovec v rodine obvodného lekára, kde lekárske povolanie má svoju tradíciu – aj brat bol lekárom – detským neurológom. Rodinné zázemie, láska ku človeku a snaha pomôcť chorým boli pohnútkami a motiváciou k výberu profesie. V r. 1955 absolvovala vysokoškolské štúdium na Lekárskej Fakulte UK v Bratislave s vyznamenaním. Aj jej manžel bol lekár – urológ, medicíne sa oddali i jej dve deti. Po skončení vysokoškolského štúdia začala pracovať v Krajskej nemocnici v Banskej Bystrici, kde pôsobila až do roku 1964. Pracovala tu na Internom oddelení, pričom sa orientovala aj na problematiku ochorení krvi. V r. 1961 získala atestáciu I. stupňa v odbore vnútorné choroby a v r. 1964 aj v sľubne sa rozvíjajúcom odbore hematológia a transfúziológia, po získaní atestácie vykonávala funkciu ordinára pre hematológiu. Neskôr v rokoch 1964–1969 pracovala v bývalej NDR, jeden rok ako špecialistka a vedúca interného oddelenia v Okresnej nemocnici Forst-Laussitz, kraj Cottbus, a 2 roky pôsobila v Berlíne, spočiatku v mestskej nemocnici – Friedrichshaim Krankenhaus a neskôr na Klinike hematológie – Charité Humboldtovej Univerzity.

Po návrate z Nemecka v roku 1969 nastúpila pracovať na Kliniku hematológie a transfúziológie Fakultnej nemocnice v Bratislave pod vedením profesora Hrubiška, zakladateľa odboru hematológie a Národnej transfúznej služby na Slovensku. Spočiatku zastávala funkciu ordinára a neskôr dlhé roky pôsobila ako vedúca klinického oddelenia. Už od roku 1970 vykonávala aj postgraduálnu výučbu a prípravu nových špecialistov ako odborná asistentka Katedry hematológie a transfúziológie Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov (terajšia Slovenská zdravotnícka univerzita – SZU). Profesor Hrubiško, ktorý bol jej učiteľom a veľkým vzorom, hneď na začiatku rozpoznal jej veľký potenciál pre odborný rast a rozvoj odboru, daný záujmom o nové poznatky a zvyšovanie kvalifikácie, umocnený nesmiernou usilovnosťou, pracovitosťou a systematickou prácou profesorky Sakalovej. V r. 1974 obhájila titul kandidátky vied, témou jej kandidátskej dizertačnej práce bolo využitie cyklofosfamidu v imunosupresívnej liečbe AIHA a AITP. V roku 1989 získala titul doktorky vied. Doktorská práca, ktorá sa zaoberala včasnou diagnostikou mnohopočetného myelómu, už bola potvrdením oblasti záujmu, ktorému sa prednostne venovala až do konca svojej aktívnej praxe. V r. 1991 habilitovala na docentku Lekárskej fakulty Univerzity Komenského (LF UK) v Bratislave a v r. 1996 bola menovaná profesorkou LF UK pre odbor vnútorné choroby.

Akademický postup prof. Sakalovej bol spojený aj s profesionálnym postupom. V rokoch 1990–2005 pôsobila ako vedúca Katedry hematológie a transfúzio-

proLékaře.cz | 8.4.2026

lógie LF SZU a v rokoch 1990–2003 zastávala aj funkciu prednostky KHaT Univerzitnej nemocnice v Bratislave.

Odborné zameranie profesorky Sakalovej bolo motivované jej hlbokým záujmom o poruchy erytrocytov a onkohematologické procesy. Intenzívne sa zaoberala problematikou vrodených a získaných hemolytických anémií. Venovala sa výskumu vrodených erytrocytových enzýmopatií, podchytila prvé rodiny s deficitom pyruvátkinázy, glukóza-6-fosfátdehydrogenázy, zaoberala sa aj výskumom beta talasémií a vytvorila jedinečný register vrodených hemolytických anémií na Slovensku. Bola členkou viacerých medzinárodných pracovných skupín. V časoch ešte vtedajšieho Československa, ale aj po jeho rozdelení úzko spolupracovala s excelentným pracoviskom prof. Indráka v Olomouci, ktoré prispelo k získaniu prvých výsledkov génovej analýzy vrodených hemolytických anémií aj v populácii slovenských pacientov.

Druhou širokou oblasťou klinického záujmu a vedeckého výskumu prof. Sakalovej bola problematika mnohopočetného myelómu a príbuzných chorôb (Waldenströmova makroglobulinémia, monoklonové gamopatie, amyloidóza). Klinická práca s pacientmi a neustále štúdium problematiky jej dávali základ a inšpiráciu pre výskum možností včasnej diagnostiky a molekulových markerov pri mnohopočetnom myelóme ale aj možností zlepšenia liečby. Na klinike vytvorila pracovnú skupinu špecialistov pre problematiku myelómu, zaviedla originálne postupy do diagnostiky a liečby a už v 80-tych rokoch dosiahla významné zlepšenie prežitia i kvality života pacientov s myelómom. Možno povedať, že prof. Sakalová odborne predbehla dobu. Vytvorila databázu takmer 1 000 pacientov s myelómom a v čase, keď učebnice udávali medián prežívania chorých s mnohopočetným myelómom 3 roky, prežívali pacienti na KHaT oveľa dlhšie, práve vďaka intenzívnejšej chemoterapii a komplexnej podpornej liečbe. Až v dnešnej dobe, vďaka vysokodávkovanej chemoterapii s následnou autológnou transplantáciou krvotvorných buniek a vďaka novým generáciám liekov sa dosahujú mediány prežívania, ktoré sa na KHaT zaznamenávali o desaťročie skôr. Výsledky jej práce získali mnohé ohlasy v zahraničí.

Bohaté klinické skúsenosti a výsledky vedeckej práce prof. Sakalovej boli zdrojom jej početných prednášok doma i v zahraničí a najmä publikácií. Bola autorkou alebo spoluautorkou 4 zahraničných knižných publikácií (v 2 ako prvá autorka) a 13 domácich učebníc a knižných publikácií (v 5 ako prvá autorka). Publikovala vyše 450 odborných článkov v domácich a 253 v zahraničných časopisoch. Jej publikácie získali viac ako 1 300 citácií, z nich 326 u zahraničných autorov. Za najvýznamnejšie možno považovať jej monografie Generalizovaný plazmocytóm a Mnohopočetný myelóm a paraproteinémie, ktorá bola vydaná na Slovensku i zahraničí. Jej veľkou zásluhou bolo na sklonku jej klinickej praxe v r. 2010 vydanie učebnice Klinická hematológia, určenej pre postgraduálne štúdium novej generácie špecialistov v odbore hematológia a transfúziológia.

Pod vedením prof. Sakalovej zaznamenala Klinika hematológie a transfúziológie ďalší významný odborný rast. S jej podporou bolo založené transplantačné centrum pre alogénne transplantácie kostnej drene a krvotvorných kmeňových buniek, vznikol Národný register darcov kostnej drene a význame prispela k tomu, že hemofilické centrum komplexnej starostlivosti, existujúce na klinike už od roku 1974 získalo štatút Národného hemofilického centra. Podporovala rozvíjanie ďalších špecializovaných úsekov kliniky a vytvorenie odborných tímov pre jednotlivé typy hematologických ochorení, stála pri inovácii koncepcie odboru hematológia a transfúziológia. Profesorka Sakalová prezieravo podporovala aj medzinárodné aktivity spolupracovníkov, ktoré priniesli inovácie práce na klinike i v celom odbore. Ako vedúca Katedry hematológie a transfúziológie významne podporovala edukáciu a rast nových špecialistov v odbore na Slovensku.

Prof. Sakalová intenzívne spolupracovala s mnohými odborníkmi českej hematológie a bola aktívna v odborných spoločnostiach. 20 rokov bola vedeckou sekretárkou Slovenskej hematologickej a transfúziologickej spoločnosti (SHaTS), členkou a sekretárkou Federálneho výboru HS a členkou ďalších piatich medzinárodných odborných spoločností. Za svoju prácu získala mnohé ocenenia: sedemkrát ceny a medaily Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS), rezortné vyznamenanie Ministerstva zdravotníctva SR, pamätné medaily SZU a bola navrhnutá na Medzinárodnú cenu J.A.Komenského. Bola čestnou členkou SLS, SHaTS a Českej hematologickej spoločnosti JEP. V roku 2015 bola slávnostne uvedená do Dvorany slávy slovenskej medicíny, kde sa zaradila medzi najvýznamnejšie osobnosti, ktoré sa zásadnou mierou pričinili o rozvoj slovenskej medicíny a zdravotníctva i Slovenskej lekárskej spoločnosti.

Popri zásluhách, spomenutých v predchádzajúcich riadkoch sa nedajú nespomenúť osobnostné a ľudské charakteristiky prof. Sakalovej. Napriek svojmu postaveniu ostala skromným a láskavým človekom. Jej osobným krédom, ako sama uvádzala, bol čestný a pracovitý život. Okrem čestnosti a pracovitosti ju charakterizoval predovšetkým láskavý prístup k spolupracovníkom. Nikdy sme sa necítili ako jej podriadení, ale ako jej rovnocenní kolegovia. Motivovala nás aj

proLékaře.cz | 8.4.2026

k inej, ako len čisto klinickej práci. Jemne, ale dôrazne, nás posúvala na poli ďalšieho vzdelávania i vedeckej činnosti a podporovala náš akademický rast. My sme ju nemuseli poslúchať, my sme si ju jednoducho ctili a vážili a rešpektovali sme ju pre jej prirodzenú autoritu a láskavosť. Ona sama hovorila, že kolektív je ako veľká rodina a ona bola pre nás ako naša mama. Kedykoľvek sme mohli za ňou prísť, zdôveriť sa jej s našimi starosťami a problémami. Vždy vedela poradiť, povzbudiť, vliať do nás novú energiu. Bola hlboko veriacim človekom, naozajstnou kresťankou, nielen slovami, ale aj skutkami. Sme šťastní, že sme mali tú česť byť jej žiakmi i spolupracovníkmi.

Vážená pani profesorka, drahá Adika, ďakujeme za všetko, budeme na Teba v tom najlepšom navždy spomínať.

prof. MUDr. Mikuláš Hrubiško, CSc.
prof. MUDr. Angelika Bátorová, CSc.
doc. MUDr. Martin Mistrík, CSc.
za kolektív pracovníkov Kliniky hematológie a transfúziológie LF UK, SZU a UNB

Zemřela MUDr. Zdeňka Vorlová, CSc.

S hlubokým zármutkem oznamujeme, že dne 2. 10. 2020 nás ve věku 91 let opustila naše dlouholetá kolegyně MUDr. Zdeňka Vorlová, CSc. MUDr. Vorlová patřila mezi uznávané zástupce hematologie jak v Čechách a na Slovensku, tak i v zahraničí. Její největší zásluhou je bezesporu zavedení a vytvoření sítě domácí péče u nemocných s hemofilií a dalšími vrozenými krvácivými stavy. Tato práce byla spojena s opakovanou a náročnou edukací v hematologické obci. Krom toho se MUDr. Vorlová rozhodující mírou zasloužila o zavedení léčby purifikovanými koncentráty koagulačních faktorů, jež nahradily dříve používaný kryoprecipitát plazmy. Zásluhou MUDr. Vorlové byla vytvořena komplexní péče o nemocné s krvácivými chorobami od diagnostické po preventivní a terapeutickou. Pod vedením MUDr. Vorlové vznikla diagnostická národní referenční laboratoř pro poruchy hemostázy, jež disponuje všemi dostupnými metodikami proteinovými i molekulárně genetickými. Díky úsilí MUDr. Vorlové byla terapeutická a preventivní péče soustředěna do Centra pro trombózu a hemostázu ÚHKT a na klinická oddělení ÚHKT a byla vytvořena spolupráce s ortopedickými, chirurgickými a jinými klinikami zajišťující specializovanou péči při invazivních výkonech. Nelze opomenout ani to, že MUDr. Vorlová vykonávala v letech 1992–2008 funkci přednosty klinického úseku ÚHKT a také její intenzivní vědeckou publikační činnost. MUDr. Vorlová patří nesmazatelně do historie a rozvoje české hematologie.

prof. MUDr. Jaroslav Čermák, CSc.

Inzerce XA201000723 ▶